

Yrsa Nyman

5.2.2020

VN/5875/2019
VN/5875/2019-OM-13

3. kokous

Saamelaiskäräjälain muuttamista esivalmisteleva työryhmä**Aika** Ke 5.2.2020 klo 12.33-14.43**Paikka** Oikeusministeriö, Eteläesplanadi 10, nh Kiinnitys**Osallistujat:**

Johanna Suurpää, oikeusministeriö (pj)

Erityisavustaja Tiina Vainio, Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p.

Erityisavustaja Teppo Säkkinen, Suomen Keskusta r.p.

Erityisavustaja Emilia Laaksonen, Vihreä liitto r.p.

Erityisavustaja Juho Orjala, Vasemmistoliitto r.p.

Erityisavustaja Otto Andersson, Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.

Saamelaiskäräjät:

Tiina Sanila-Aikio

Heikki Paltto

Tuomas Aslak Juuso

Kalle Varis

Johanna Hautakorpi, oikeusministeriö (siht.)

Yrsa Nyman, oikeusministeriö (siht.)

1) Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.33.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland**Käyntiosoite**
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland**Puhelin**
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001**Faksi**
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730**s-posti, internet**
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Yrsa Nyman

5.2.2020

VN/5875/2019

VN/5875/2019-OM-13

2) Kuuleminen

- klo 12.35-13.48 Inarinsaamelaiset ry/Anu Avaskari, Kulttuuriyhdistys Aanar Sämmilih ry/Kirsti Kustula ja Saamelaisneuvosto/Anne Nuorgam

Käytiin lyhyt esittelykierrros. Suurpää kertoi lyhyesti työryhmän tehtävistä, jonka jälkeen kuultiin Inarinsaamelaiset ry:n edustaja Anu Avaskaria, Saamelaisneuvoston edustaja Anne Nuorgamia sekä Kulttuuriyhdistys Aanar Sämmilih ry:n edustaja Kirsti Kustulaa (etänä). Inarinsaamelaiset ry ja Kulttuuriyhdistys Aanar Sämmilih ry toimittivat lausuntonsa myös kirjallisesti (liitteenä). Kolttien kyläkokous ei päässyt osallistumaan kuulemiseen, mutta toimitti lausuntonsa kirjallisesti (liitteenä).

Anu Avaskari/Inarinsaamelaiset ry kertoi olevansa saamelaiskäräjien jäsen mutta edustavansa tässä yhteydessä Inarinsaamelaiset ry:tä. Avaskarin mukaan edellisellä vaalikaudella laadittu esitys kuntakiintiöistä on tärkein oikaistava asia. Nykyinen vaalitapa kyseenalaistaa saamelaiskäräjien legitimitettä. Saamelaiskäräjien edustavuus ei voi Avaskarin mukaan perustua järjestelmään, joka sortaa inarinsaamelaisten osallisuutta. Avaskarin mukaan kiintiöiden koostumus oli myös edellisessä esityksessä syrjivä, koska kuusi jäsentä Inarin kunnasta ei vastaa Inarin kunnan saamelaisten määrää. Lisäksi tulee huomioida, että Inarin kunnan alueella asuu kolme saamelaisryhmää. Avaskari ei myöskään kannattanut ehdotusta käräjien jäsenmäärän nostamisesta, koska jo nykyään on välillä haastavaa saada riittävästi jäseniä paikalle kokouksiin.

Avaskarin mukaan viime hallituskauden esitys vaalilautakunnan kokoonpanon muuttamisesta ja oikaisulautakunnasta selkiyttäisivät vaaliin liittyviä epäselvyyksiä. Lain 3 §:n osalta Avaskari painotti syntyperää ja polveutumista alueen alkuperäiskansasta. Inarinsaamelaiset ry ei jaa näkemystä, että lappalaismerkinnät perustuisivat virheellisiin merkintöihin. Lappalaismerkintä on säännelty saamelaisuutta koko saamelaiskäräjien olemassaolon ajan. Avaskari ei pitänyt kohdan poistamista yhdenvertaisena kohteluna. Erityisesti vaaliluetteloasioissa tulisi säilyttää mahdollisuus hakea muutosta riippumattomassa tuomioistuimessa.

Saamelaiskäräjien työjärjestykseen on lisätty Inarinsaamelaisasiain neuvottelukunta. Avaskarin mukaan neuvottelukunnasta tulisi säätää lailla ja sille tulisi osoittaa riittävät resurssit ja päätoiminen esittelijä.

Avaskari piti lisäystä saamelaiskäräjien virkamiesten ja luottamushenkilöiden rikosoikeudellisesta vastuusta kiireellisenä asiana. Lisäksi Avaskari ehdotti, että kaikki hallituksen jäsenten ja varajäsenten tulisi olla saamelaiskäräjien jäseniä.

Avaskari pitää ongelmallisena, ettei YK:n ihmisoikeuskomitea kuullut inarinsaamelaisia, eikä Suomen valtio riittävästi ottanut heidän erilaisia tilanteitaan huomioon. Avaskarin mukaan YK:n ihmisoikeuskomitean kannanotto perustuu yksipuoliseen tietoon, eikä ole Suomea sitova. Avaskarin mukaan on myös muita YK-elinten kannanottoja. Avaskari toi esille, ettei heidän yhdistyksellään ole resursseja tehdä valituksia YK:lle. Kyseisten ratkaisujen jälkeinen aika on Avaskarin mukaan ollut vaalilautakunnan ja erilaisten oikaisujen värittämää. Avaskari kritisoi sitä, että saamelaiskäräjien enemmistö valitsee vaalilautakuntaan itselleen mieluisan inarinsaamelaisen, joka valitsee sopivat äänestäjät. Hän totesi olevansa eri mieltä siitä, että suomalaistuneita henkilöitä olisi päässyt vaaliluetteloon.

Yrsa Nyman

5.2.2020

VN/5875/2019
VN/5875/2019-OM-13

Kirsti Kustula/Kulttuuriyhdistys Aanar Sämmlilh ry piti saamelaiskäräjälain uudistamista tarpeellisenä, koska lakiin sisältyy monta epäselvää kohtaa. Kustulan mukaan on harmittavaa, että lakiuudistus siirtyi vaalien yli.

Kustula kannatti viime hallituskauden esityksessä ehdotettua 3 §:ää. Säännös koski äänioikeutta saamelaiskäräjien vaaleissa, eikä olisi saamelaismääritelmä. Lisäksi hän kannatti lappalaiskohdan poistamista. Kustula piti myös yhden sukupolven lisäämistä hyvänä, muun muassa koska se olisi näin ollen yhdenmukainen pohjoismaisen saamelaissopimuksen määräyksen kanssa. Yhden sukupolven lisääminen helpottaisi joidenkin inarinsaamelaisten mahdollisuuksia hakeutua vaaliluetteloon. Kustulan mukaan 3 §:n 2 kohta mahdollistaisi sen, että ei-saamelaisia tulee määritellyksi äänioikeutetuksi. Kustula toi esille, että vaalilautakunta tuntee inarinsaamelaisia sukuja, koska inarinsaamelaisten edustaja vaalilautakunnassa on pätevä.

Kustula kertoi, että inarinsaamen elvytys, kuten myös koltansaamen elvytys, on edennyt hyvää vauhtia. Assimilaation seurauksia on saatu pienennettyä, kun saamelaisilla on ollut mahdollisuus oppia kieltä ensimmäisenä kielenään. Esitys yhden sukupolven lisäämisestä on myös sen vuoksi kannatettavaa.

Edellisessä lakiehdotuksessa oli merkittävänä muutoksena 9 §:n uudistaminen. Kustula toivoo, että pykälä sisällytetään uuteen esitykseen. Ehdotettua 3 momenttia tulee vahvistaa. Kustula painotti saamelaiskäräjien ja sen hallituksen tärkeää roolia saamelaisten valitsemina edustajina. He nauttivat Kustulan mukaan vahvaa luottamusta.

Kustula ei pidä tarpeellisenä nostaa käräjien jäsenmäärää. Hän ei myöskään kannattanut sitä, että kiintiöt olisivat suhteutettuja kuntien asukaslukuun. Saamelaiskäräjien tulee edustaa kaikkia alueita tasapuolisesti ja tulee varmistaa, että kaikkialta on riittävästi edustajia. Jokaisella saamelaisella on mahdollisuus äänestää, mikä on demokraattista. Inarinsaamelaisten ja koltasaamelaisten edustus tulisi varmistaa.

Kustula kannatti ehdotusta siitä, että kolmasosa käräjien jäsenistä voisi tuoda haluamansa asian täysistuntoon käsiteltäväksi. Osallistumista kokoukseen teknistä tiedonvälityskanavaa käyttäen olisi Kustulan mukaan suotavaa ainakin joissakin tilanteissa.

Muutoksenhakuprosessiin liittyen Kustula viittasi YK:n julistukseen alkuperäiskansojen oikeuksista (A/RES/61/295). Esimerkiksi julistuksen 33 artiklan mukaan alkuperäiskansoilla on oikeus määrätä omasta identiteetistään tai jäsenyydestään tapojensa ja perinteidensä mukaisesti. Edelleen alkuperäiskansoilla on oikeus määrätä toimielintensä rakenteet ja valita niiden jäsenet omia menettelyjään noudattaen. Saamelaiskäräjien tulisi nimittää oikaisulautakunta ja sen tulisi koostua saamelaisista. Kustulan mukaan tulisi mahdollistaa henkilön poistaminen vaaliluettelosta. Nykytilanne on ristiriidassa YK:n alkuperäiskansajulistuksen 8 artiklan kanssa, jonka mukaan alkuperäiskansoilla ja niihin kuuluvilla yksilöillä on oikeus siihen, ettei niitä pakkosulauteta.

Anne Nuorgam/Saamelaisneuvosto pitää saamelaiskäräjälain uudistamista tärkeänä ja hän piti hyvänä, että on tehty yhteistyötä YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien asiantuntijamekanismin (EMRIP) kanssa. Nuorgamin mukaan saamelaiskäräjälain uudistamisessa tulee huomioida kansainvälisten toimijoiden suosituksia, muuten Suomi murentaa kansainvälistä järjestelmää. Kyse ei siis ole pelkästään 3 §:stä. YK:n rotusyrjinnän poistamista käsittelevän komitean (CERD) ratkaisu määritelmää koskevassa asiassa on odotettavissa kevään 2020 aikana. Nuorgam pitää epätodennäköisenä, että se olisi ristiriidassa YK:n ihmisoikeuskomitean päätösten kanssa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Yrsa Nyman

5.2.2020

VN/5875/2019
VN/5875/2019-OM-13

Nuorgam pitää pohjoismaisen saamelaisopimuksen vaaliluetteloa koskevaa määräystä hyvänä ja se on toiminut mallina myös edellisen esityksen valmistelussa. Nuorgam pitää tärkeänä, että kolmessa pohjoismaassa olisi yhtenäinen säännös. Käytännössä nykyinen saamelaismääritelmä ulottuu neljanteen sukupolveen, mutta tämän pitäisi käydä ilmi säännöksestä suoraan.

Muutoksenhausta vaaliluetteloa koskevista päätöksistä Nuorgam on tuonut esille, että nykyään hakemusta käsittelee ensin kolme saamelaisten nimeämää elintä (vaalilautakunta – vaalilautakunta – saamelaiskäräjien hallitus – KHO). Nuorgamin mukaan ehdotus siitä, että oikeusministeriö nimeäisi oikaisulautakunnan loukkaa saamelaisten itsemääräämisoikeutta.

Kuntakiintiöistä Nuorgam totesi, että niiden tarkoituksena on suojata vähemmistöryhmiä. Suurin osa saamelaiskäräjien jäsenistä tulee Inarista. Tendenssinä on se, että saamelaiset muuttavat pois kotiseutualueelta. Tämän vuoksi voisi pohtia kiintiötä lähinnä kotiseutualueen kunnille. Koko kotiseutualueen tuntemus on tarpeen, koska saamelaiskäräjät neuvottelee muun muassa maakuntakaavasta. Vaihtoehto olisi kiintiöt kieliryhmittäin.

Äänestysaktiivisuutta voitaisiin Nuorgamin mukaan lisätä esimerkiksi sähköisellä äänestämällä tai yhteispohjoismaisella vaalipäivällä. Myös vaalien järjestäminen samaan aikaan yleisten vaalien kanssa voisi lisätä äänestysaktiivisuutta. Vaaliluetteloon pitäisi pystyä hakeutumaan jatkuvaluonteisesti.

Lain 9 §:stä ja Free Prior Informed Consent (FPIC) -periaatteesta Nuorgam totesi, että viime vaalikauden esitys oli parannus nykytilanteeseen. Nuorgam piti EMRIP:n suositusten huomioimista positiivisena asiana. Säännökseen lisättiin heikentämiskielto. Nuorgam huomautti, että Suomen perustuslain säännös ei ole laadittu negatiiviseen muotoon, vaan kyse on edistämisvelvoitteesta. Lain 9 §:ssä voisi olla vastaava edistämisvelvoite. Lisäksi säännöksen voisi jakaa kahteen pykälään. Nuorgam piti vaikutustenarviointia koskevaa lisäystä hyvänä.

Nuorgamin mukaan pitäisi kehittää saamelaiskäräjien yhteyttä eduskuntaan. Saamelaiskäräjien tulisi maantieteellisen hallintoalueen edustajana saada valita oma kansanedustajansa. Nuorgam perusteli ehdotustaan myös sillä, että alkuperäiskansaoikeus on viime vuosina vahvistunut. Jos tätä ajatusta vastustetaan, pitäisi käräjille antaa oikeus tehdä lakialoitteita.

Nuorgam nosti esille, että kansallisesta lainsäädännöstä puuttuu saamelaisten elinkeinojen suoja. KKO:n ratkaisu kalastusasiassa on odotettavissa kesän tai syksyn 2020 aikana. Mikäli tuomio pysyy samanlaisena, tulee tarvetta muuttaa noin 30 lakia. Nuorgamin mukaan tarvitaan maankäyttölakeja sekä saamelaisten elinkeinoja turvaavaa lainsäädäntöä. Perustuslain säännöksiä ei ole Nuorgamin mukaan implementoitu tavallisiin lakeihin ja oikeusvaltioperiaatteen kannalta ei ole hyväksyttävää, että saamelaiset joutuvat puolustamaan oikeuksiaan tuomioistuimissa. Nuorgam esitti, että kielipesistä tulisi säätää laissa.

Työryhmän jäsenten kysymysten perusteella keskusteltiin mahdollisuuksista nostaa äänestysaktiivisuutta. Kuultavat pitivät äänestysbussia hyvänä ajatuksena ja esitettiin, että vaalipäiviä voisi olla jopa kaksi.

Suurpää kiitti kuultavia osallistumisesta. Kuultavat poistuivat kokouksesta klo 13.48, jonka jälkeen pidettiin pieni tauko.

Tauon jälkeen käytiin yleiskeskustelu kuulemisen johdosta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Yrsa Nyman

5.2.2020

VN/5875/2019
VN/5875/2019-OM-13

Ottamatta kantaa kysymykseen kuntakiintiöistä Suurpää selkeytti kuulemistilaisuudessa käytyä keskustelua aiheesta. Voimassa olevan lain mukaan saamelaiskäräjissä tulee olla vähintään kolme jäsentä ja yksi varajäsen kustakin saamelaisten kotiseutualueen kunnasta, eli kiintiöjäseniä on 12 ja jäseniä yhteensä 21. Tavoitteena on ollut varmistaa, että jokaisesta kunnasta on edustus. Eduskunnassa paikat jaetaan vaalipiirien kautta, eli järjestelmä toimii toisella tavalla. Edellisellä vaalikaudella valmistetussa esityksessä huomioitiin Inarin suuruus. Kyseisen esityksen mukaan käräjissä tulee olla vähintään kuusi jäsentä Inarin kunnasta, neljä jäsentä Utsjoen kunnasta, kolme jäsentä Enontekiön kunnasta ja kolme jäsentä Sodankylän kunnasta sekä yksi jäsen kotiseutualueen ulkopuolelta. Ottaen huomioon, että saamelaisten itsehallinto liittyy nimenomaan saamelaisten kotiseutualueeseen, haluttiin viime hallituskauden esityksessä varmistaa, että vähintään puolet käräjien jäsenistä tulee saamelaisten kotiseutualueelta. Saamelaiskäräjät ei ole kannattanut siirtymistä suhteelliseen vaalitapaan. Saamelaiskäräjävaaleissa koko maa on yhtenä vaalipiirinä.

Sanila-Aikio kertoi, että kun saamelaisvaltuuskunta asetettiin vuonna 1973, jäseniä oli yhteensä 20 ja jokaisesta kunnasta tuli vähintään kaksi jäsentä. Saamelaiskäräjälain säätämisen yhteydessä numeroa nostettiin kolmeen, jotta enemmistö käräjien jäsenistä tulisi kotiseutualueelta. Sanila-Aikio kävi läpi vaalien ehdokasmääriä ja vaaleissa valittujen määriä (tilastot liitteenä).

Sámi Árvvut ry:n kuuleminen

Työryhmässä kuultiin Sámi Árvvut ry:n edustajia Klemetti Näkkäljärveä ja Tauno Halttaa YK:n ihmisoikeuskomitean päätöksen johdosta. Näkkäljärvi toi esille, että yhdistys edustaa 25 yksilönvalituksen tekijää. Näkkäljärvi viittasi aiempiin yrityksiin uudistaa saamelaiskäräjälakia ja esitti huolensa työryhmän toiminnasta ja siitä, että kuulemisessa ei ole mukana laajemmin saamelaisyhdistyksiä. Näkkäljärvi piti tärkeänä, että esitys viedään eduskuntaan mahdollisimman pian vaalikauden alussa.

Sámi Árvvut ry viittasi YK:n ihmisoikeuskomitean päätökseen, jonka mukaan Suomi on loukannut kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimuksen) 25 artiklaa (mm. vaalioikeudet) luettuna erikseen tai yhdessä 27 artiklan (vähemmistöjen oikeudet) kanssa. Suomen toimia tilanteen ratkaisemiseksi seurataan kansainvälisissä valvontaelimissä. Näkkäljärvi esitti, että ensin tulisi muuttaa 3 § ja vaaleja koskevat pykälät muutoksenhaun osalta. Kokonaisuudistus on tarpeellinen, mutta se tulee ajankohtaiseksi vain siinä tapauksessa, että ensimmäinen osa viedään eteenpäin ensin. Osana toista vaihetta voitaisiin ratifioida ILO 169 -sopimus.

Sámi Árvvut ry toivoo, että ihmisoikeuskomitean ratkaisut huomioidaan jatkotyössä ja että yhdistys voi osallistua tähän työhön. Erityisesti 3 §:n muotoilussa tulee kunnioittaa saamelaisten itsemääräämisoikeutta. Ruotsin saamelaiskäräjälain määritelmä on Näkkäljärven mukaan selkeä ja uusi 3 § voisi olla suurin piirtein samanlainen, jolloin vaatimus itsemääräämisoikeudesta toteutuisi. KHO on Näkkäljärven mukaan osoittanut, ettei se kunnioita saamelaisten itsemääräämisoikeutta.

Näkkäljärvi toi esille, että vaaliluettelossa on henkilöitä, jotka eivät ole saamelaisia. Tämä johtaa siihen, että käräjien mahdollisuus edustaa saamelaisia voi vaarantua. Lisäksi on huomioitava KHO:n käsittelyssä olevat noin 160 valitusta.

Näkkäljärven mukaan olisi tärkeää kehittää myös pohjoismaista yhteistyötä ja edistää pohjoismaisen saamelaissopimuksen valmistelua. Lisäksi tulee huomioida kansainvälisen oikeuden jatkuva kehittyminen. Sámi Árvvut ry:n mukaan Ruotsin korkeimman oikeuden tuomio Girjás-asiassa (23.1.2020,

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Yrsa Nyman

5.2.2020

VN/5875/2019
VN/5875/2019-OM-13

T 853-18) tulisi myös huomioida ja Girjaksen ennakkotapaus on huomioitava myös uudistettaessa saamelaiskäräjälakia. Myös muita toimijoita, kuten poronhoitajia, jotka siirtävät saamelaiskulttuuria seuraaville polville, tulisi kuulla ja huomioida saamelaiskäräjälain valmistelussa. Näkkäläjärvi mainitsi saamelaiskäräjälain 3 §:n uhkana saamelaisten mahdollisuuksiin sopeutua ilmastonmuutokseen ja totesi 3 §:n olevan saamelaisten sisäinen asia.

Haltta täydensi Näkkäläjärven esitystä toteamalla, että 3 §:n johdosta saamelaiskäräjät tulee suomettumaan. Haltta esitti, että saamelaiskäräjien puheenjohtajan valinnassa tulisi saamen kielen taito katsoa eduksi. Haltta kritisoi KHO:n roolia vaaliluetteloon liittyen sekä KHO:n toimintaa.

Suurpää totesi työryhmän tekävän vasta esivalmistelemaa työtä, minkä johdosta kuuleminen on tässä vaiheessa suppea. Toimikunta tulee järjestämään laajempia kuulemisia.

Juuso tiedusteli Sámi Árvvut ry:n edustajilta, miten he näkevät roolinsa toimikunnassa. Näkkäläjärven mukaan 25 valittajaa ovat ne, joita 3 § muutos koskee. YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisu tarkoittaa oikeutta osallistua saamelaiskäräjälain uudistukseen 3 §:n osalta. Yhdistys ei voi vain ulkopuolelta seurata, otetaanko ihmisoikeuskomitean ratkaisut huomioon.

Sanila-Aikio tiedusteli Sámi Árvvut ry:n näkemystä siitä, minkälainen määritelmän pitäisi olla, jotta se täyttäisi kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet. Näkkäläjärvi totesi, että saamelaisten itsemäärittämisoikeutta tulee kunnioittaa. Ruotsin saamelaiskäräjälain määritelmä on selkeä ja uusi 3 § voisi olla suurin piirtein samanlainen, jolloin vaatimus itsemäärittämisoikeudesta toteutuisi.

Keskusteltiin hallituksen ja hallituspuolueiden tavoitteista saamelaisasioiden kehittämisessä. Tuotiin esille, että hallitusohjelmakirjausten mukaan edetään.

Suurpää kiitti kuultavia, jonka jälkeen he poistuivat paikalta.

Käytiin yleiskeskustelua kuulemisen johdosta. Suurpää totesi, että kuulemisen tavoite saada eri ääniä ja näkemyksiä esille toteutui. Suurpää kehotti työryhmän jäseniä ottamaan yhteyttä saamelaiskäräjien edustajiin tai sihteereihin, jos kuulemisen perusteella heräsi kysymyksiä.

Viittaamalla huomioihin liittyen saamelaiselinkeinoihin, erityisesti poronhoitoon, Paltto totesi pitävänsä tärkeänä nostaa asia esille lain tasolla.

Andersson totesi työryhmän tavoitteiden saavuttamisesta, että kaikille on varmasti nyt tullut selväksi, mihin kohtiin kiistakysymykset liittyvät.

Säkinen piti tärkeänä tukea tulevan toimikunnan työtä mahdollisimman paljon. Edellisellä kaudella valmistellussa esityksessä on paljon sellaisia kohtia, joilla voidaan edistää käräjien omaa työtä, kuten edistää äänestysaktiivisuutta. Näissä voidaan edetä nopeasti, jolloin toimikuntatyöskentelyssä voidaan keskittyä kiistakysymyksiin.

Todettiin, että työryhmä ei voi suoranaisesti ohjata tulevan toimikunnan työtä, mutta se voi tuoda toimikunnan tietoon keskeiset kysymykset, jotka varmasti tulevat toimikunnan työssä esille.

Keskusteltiin perustuslain saamelaisia koskevien säännösten implementoinnista. Todettiin, että saamelaiskäräjälaki koskee saamelaiskäräjiä. Saamelaisten elinkeinoista säädetään muun muassa poronhoitolaissa. Sanila-Aikio totesi, että maa- ja vesioikeudet ovat ratkaisematta. Nykyinen 9 § on Sanila-Aikion mukaan edistysellinen verrattuna tilanteeseen muissa Pohjoismaissa. Myös perustuslain kirjaukset ovat hyviä, mutta niiden implementointi on jäänyt keskeneräiseksi, eikä saamelaisilla ole

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	s-posti, internet
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	e-post, internet
Postal Address	Office	Telephone	Fax	e-mail, internet
Oikeusministeriö	Eteläesplanadi 10	0295 16001	(09) 160 67730	oikeusministerio@om.fi
PL 25	00023 Helsinki	Internat. +358 295 16001	Internat. +358 9 160 67730	www.oikeusministerio.fi
FI-00023 Helsinki	Finland			
Finland				

Yrsa Nyman

5.2.2020

VN/5875/2019

VN/5875/2019-OM-13

todellista mahdollisuutta vaikuttaa luonnonvarojen käyttöön. Esimerkiksi kaivoslaki sisältää heikentämiskiellon, mutta Sanila-Aikion mukaan viranomaiset ja muutoksenhakuinstanssit eivät tunnista näitä asioita. Edelleen toimenpiteiden vaikutuksia saamelaisten kieleen ja kulttuuriin ei tunnisteta ja huomioida riittävästi. Tämän vuoksi asioita viedään eteenpäin myös tuomioistuimessa.

Juuso viittasi Suomen kansallisen toiminnan epäonnistumiseen, mikä luo jännitteen Suomen ulkopoliittikan ja kansallisen toiminnan välillä. Juuso peräänkuulutti poliittista tahtoa ratkaista ongelmat.

Varis viittasi saamelaisten elinkeinoihin ja heikentämiskieltoon ja kertoi viime hallituskauden pyrkimyksistä laajentaa neuvotteluvälvoitteen sisältöä yhteistoiminnan suuntaan. Tosin vahva neuvotteluvälvoite ei vielä takaa sitä, että käräjien näkemyksiä otetaan viranomaisissa vakavasti.

3) Muut asiat ja seuraava kokous

Sovittiin, että edellisen kokouksen pöytäkirja käsitellään seuraavassa ja viimeisessä kokouksessa 5.3. Luonnos työryhmän muistioksi lähetetään työryhmän jäsenille etukäteen.

4) Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 14.43.

Liitteet Tilastot ehdokkaiden ja valittujen määristä saamelaiskäräjien vaaleissa 1995-2019.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Ehdokkaiden lukumäärä

vaalivuosi	Enontekiö	Inari	Sodankylä	Utsjoki	Muu alue	Yhteensä
1995	7	14	4	19	8	52
1999	7	15	4	13	3	42
2003	6	17	5	7	4	39
2007	7	17	5	10	6	45
2011	5	17	5	9	4	40
2015	6	14	2	8	6	36
2019	5	15	5	6	5	36

Varsinaisiksi jäseniksi valitut

vaalivuosi	Enontekiö	Inari	Sodankylä	Utsjoki	Muu alue	Yhteensä
1995	3	10	2	4	2	21
1999	4	9	3	4	1	21
2003	3	8	3	6	1	21
2007	3	6	3	7	2	21
2011	3	8	3	6	1	21
2015	3	9	2+1 *	4	2	21
2019	3	10	3	4	1	21

Lisäksi jokaisesta saamelaiden kotiseutualueen kunnasta on valittu yksi varajäsen vuosina 1995-2019.

* Vuonna 2015 vaaleissa Lapin paliskunnan alueelta oli vain kaksi ehdokasta, jotka valittiin jäseniksi. Kolmas jäsen valittiin arvalla. Varajäsentä ei valittu, koska paikka on kuntakohtainen.

